COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 20.5.2020
COM(2020) 513 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Ciprului pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Ciprului pentru 2020

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Ciprului pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Ciprului pentru 2020

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice[1], în special articolul 5 alineatul (2),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice[2], în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) La data de 17 decembrie 2019, Comisia a adoptat strategia anuală privind creșterea durabilă, care marchează începutul semestrului european 2020 pentru coordonarea politicilor economice. Comisia a ținut cont în mod corespunzător de Pilonul european al drepturilor sociale, proclamat de Parlamentul European, Consiliu și Comisie la 17 noiembrie 2017. De asemenea, la data de 17 decembrie 2019, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă, în care a identificat Cipru ca fiind unul dintre statele membre pentru care urma să se efectueze un bilanț aprofundat. La aceeași dată, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de Recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro.

(2) Raportul de țară pentru Cipru din 2020[3] a fost publicat la 26 februarie 2020. În acest raport s-au evaluat progresele realizate de Cipru în ceea ce privește punerea în aplicare

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 1.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
[3] SWD(2020) 512 final.

a recomandărilor specifice țării adoptate de Consiliu la 9 iulie 2019[4], măsurile adoptate pentru a da curs recomandărilor din anii anteriori, precum și progresele realizate de Cipru în direcția îndeplinirii obiectivelor sale naționale din cadrul Strategiei Europa 2020. De asemenea, raportul a inclus un bilanț aprofundat efectuat în temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, ale cărui rezultate au fost publicate tot la 26 februarie 2020. În urma analizei pe care făcut-o, Comisia a concluzionat că Cipru se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. În special, ponderea foarte mare a creditelor neperformante reprezintă o povară pentru sectorul financiar, iar asupra economiei planează stocuri mari de datorii private, publice și externe, pe fondul unei creșteri potențiale moderate.

(3) La 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății a declarat în mod oficial epidemia de COVID-19 pandemie mondială. Este vorba despre o urgență majoră în materie de sănătate publică pentru cetățeni, societăți și economii. Pandemia exercită o presiune uriașă asupra sistemelor naționale de sănătate, perturbă lanțurile de aprovizionare mondiale, duce la volatilitatea piețelor financiare, generează șocuri asupra cererii consumatorilor și produce efecte negative în diferite sectoare. Pandemia pune în pericol locurile de muncă ale cetățenilor, veniturile acestora și activitatea întreprinderilor. Ea a produs un șoc economic major care are deja repercusiuni grave în Uniunea Europeană. La 13 martie 2020, Comisia a adoptat o comunicare[5] prin care invită statele membre să adopte măsuri economice coordonate ca răspuns la criză, în care să fie implicați toți actorii de la nivel național și de la nivelul Uniunii.

(4) Mai multe state membre au declarat starea de urgență sau au introdus măsuri de urgență. Orice măsură de urgență ar trebui să fie strict proporțională, necesară, limitată în timp și conformă cu standardele europene și internaționale și ar trebui să fie supusă controlului democratic și unui control judiciar independent.

(5) La 20 martie 2020, Comisia a adoptat o comunicare privind activarea clauzei derogatorii generale din cadrul Pactului de stabilitate și de creștere[6]. Clauza, prevăzută la articolul 5 alineatul (1), la articolul 6 alineatul (3), la articolul 9 alineatul (1) și la articolul 10 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97, precum și la articolul 3 alineatul (5) și la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97, facilitează coordonarea politicilor bugetare în perioade de încetinire marcată a creșterii economice. În comunicarea sa, Comisia aderă la opinia Consiliului potrivit căreia, având în vedere că se așteaptă ca pandemia de COVID-19 să antreneze o încetinire marcată a creșterii economice, sunt întrunite în prezent condițiile pentru activarea clauzei derogatorii generale. La 23 martie 2020, miniștrii de finanțe ai statelor membre au fost de acord cu evaluarea Comisiei. Activarea clauzei derogatorii generale permite o abatere temporară de la traiectoria de ajustare în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, cu condiția ca această abatere să nu pună în pericol sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu. În ceea ce privește componenta corectivă, Consiliul poate decide, de asemenea, pe baza unei recomandări a Comisiei, să adopte o traiectorie fiscal-bugetară revizuită. Clauza derogatorie generală nu suspendă procedurile Pactului de stabilitate și de creștere. Ea autorizează statele membre să se abată de la cerințele bugetare care s-ar aplica în mod normal, permițând în același timp Comisiei și Consiliului să ia măsurile necesare de coordonare a politicilor în cadrul pactului.

---

4 JO C 301, 5.9.2019, p. 117.
5 COM(2020) 112 final.
6 COM(2020) 123 final.

(6) Sunt necesare acțiuni susținute pentru a limita și a controla răspândirea pandemiei, a consolida reziliența sistemelor naționale de sănătate, a atenua consecințele socioeconomice prin măsuri de sprijin pentru întreprinderi și gospodării, precum și pentru a asigura condițiile sanitare și în materie de siguranță la locul de muncă adecvate pentru a permite reluarea activității economice. Uniunea ar trebui să utilizeze pe deplin diversele instrumente de care dispune pentru a sprijini eforturile statelor membre în aceste domenii. În paralel, statele membre și Uniunea ar trebui să colaboreze pentru a pregăti măsurile necesare pentru revenirea la o funcționare normală a societăților și a economiilor noastre și pentru reluarea unei creșteri durabile, integrând, printre altele, tranziția către o economie verde și transformarea digitală și valorificând toate lecțiile învățate în urma crizei.

(7) Criza generată de COVID-19 a evidențiat flexibilitatea pe care o oferă piața unică din perspectiva adaptării la situații extraordinare. Cu toate acestea, pentru a se asigura o tranziție rapidă și fără dificultăți către faza de redresare și reluarea liberei circulații a bunurilor, a serviciilor și a lucrătorilor, măsurile excepționale care au fost adoptate și care împiedică funcționarea normală a pieței unice trebuie eliminate de îndată ce nu mai sunt indispensabile. Criza actuală a demonstrat necesitatea elaborării de planuri de pregătire pentru eventualele situații de criză din sectorul sănătății, care să includă, în special, strategii îmbunătățite de achiziții, lanțuri de aprovizionare diversificate și rezerve strategice de bunuri esențiale. Acestea sunt elemente-cheie de care trebuie să se țină seama la elaborarea unor planuri mai ample de pregătire pentru situații de criză.

(8) Legiuitorul Uniunii a modificat deja cadrele legislative relevante[7] pentru a le permite statelor membre să mobilizeze toate resursele neutilizate din fondurile structurale și de investiții europene, astfel încât să poată contracara efectele excepționale ale pandemiei de COVID-19. Aceste modificări vor oferi o flexibilitate suplimentară, precum și proceduri simplificate și optimizate. Pentru a atenua presiunile asupra fluxurilor de numerar, statele membre pot beneficia, de asemenea, de o rată de cofinanțare de 100 % din bugetul Uniunii pentru exercițiul contabil 2020-2021. Cipru este încurajat să valorifice pe deplin aceste posibilități pentru a veni în ajutorul persoanelor și al sectoarelor celor mai afectate de dificultățile actuale.

(9) Consecințele socioeconomice ale pandemiei sunt de natură să se producă în mod inegal în întreaga țară din cauza modelelor de specializare diferite, în special în regiunile care se bazează în mod semnificativ pe turism și, în general, pe relațiile comerciale directe cu consumatorii. Acest lucru antrenează riscul ca disparitățile teritoriale din Cipru să se adâncească. Combinată cu riscul perturbării temporare a procesului de convergență între statele membre, situația actuală impune adoptarea unor politici de răspuns specifice.

---

[7] Regulamentul (UE) 2020/460 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 martie 2020 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 508/2014 în ceea ce privește anumite măsuri specifice menite să mobilizeze investiții în sistemele de sănătate ale statelor membre și în alte sectoare ale economiilor acestora ca reacție la epidemia de COVID-19 (Inițiativa pentru investiții ca reacție la coronavirus) (JO L 99, 31.3.2020, p. 5) și Regulamentul (UE) 2020/558 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2020 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1301/2013 și (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește măsuri specifice de asigurare a unei flexibilități excepționale pentru utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene ca reacție la epidemia de COVID-19 (JO L 130, 24.4.2020, p. 1).

(10) La 7 mai 2020, Cipru și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2020 și Programul de stabilitate pentru 2020. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp.

(11) În prezent, Cipru face obiectul componentei preventive a Pactului de stabilitate și de creștere și al regulii privind datoria.

(12) În cadrul Programului său de stabilitate pentru 2020, guvernul preconizează că soldul global se va deteriora de la un excedent de 1,7 % din PIB în 2019 la un deficit de 4,3 % din PIB în 2020. Se preconizează că deficitul va scădea la 0,4 % din PIB în 2021. După ce a scăzut la 95,5 % din PIB în 2019, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 116,8 % în 2020, în conformitate cu Programul de stabilitate pentru 2020. Perspectivele macroeconomice și fiscal-bugetare sunt afectate de un grad ridicat de incertitudine ca urmare a pandemiei de COVID-19. În plus, proiecțiile bugetare țin cont de o serie de riscuri specifice țării, și anume de datoriile contingente explicite și de eventualele nevoi de finanțare ale spitalelor publice în primii ani de funcționare a sistemului național de asigurări de sănătate.

(13) Ca răspuns la pandemia de COVID-19 și în cadrul unei abordări coordonate la nivelul Uniunii, Cipru a adoptat măsuri bugetare menite să consolideze capacitatea sistemului său de sănătate, să țină sub control pandemia și să le ofere ajutor cetățenilor și sectoarelor celor mai afectate. Conform Programului de stabilitate pentru 2020, aceste măsuri bugetare reprezintă 4,4 % din PIB. Măsurile includ suplimentarea cu până la 0,5 % din PIB a bugetului alocat serviciilor de sănătate, acordarea de subvenții salariale care să asigure menținerea angajaților pe statul de plată în cazul suspendării operațiunilor comerciale (2,7 % din PIB) și acordarea de sprijin pentru venit întreprinderilor mici și lucrătorilor independenți (0,3 % din PIB). În plus, Cipru a anunțat măsuri care, deși nu au un impact bugetar direct, vor contribui la sprijinirea cu lichidități a întreprinderilor, inclusiv, de exemplu, amânarea plății TVA pentru o perioadă de două luni. În general, măsurile adoptate de Cipru sunt conforme cu orientările stabilite în Comunicarea Comisiei privind răspunsul economic coordonat la pandemia de COVID-19. Implementarea integrală a acestor măsuri, urmată, atunci când condițiile economice vor permite acest lucru, de reorientarea politicilor bugetare în sensul adoptării unor măsuri prudente, care să asigure o poziție bugetară solidă pe termen mediu, va contribui la menținerea sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu.

(14) Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2020, în condițiile menținerii politicilor actuale, se preconizează că deficitul bugetului general al Ciprului va fi de -7 % din PIB în 2020 și de -1,8 % din PIB în 2021. Se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va fi de 115,7 % în 2020 și de 105 % în 2021.

(15) Având în vedere nerespectarea de către Cipru a regulii privind datoria în 2019 și încălcarea planificată a pragului de deficit de 3 % din PIB în 2020, la 20 mai 2020, Comisia a publicat un raport întocmit în conformitate cu articolul 126 alineatul (3) din tratat. Per ansamblu, analiza sugerează că criteriul datoriei, astfel cum este definit în tratat și în Regulamentul (CE) nr. 1467/1997, este îndeplinit, în timp ce criteriul deficitului nu este îndeplinit.

(16) Ca răspuns la pandemia de COVID-19, Cipru a adoptat o serie de măsuri menite să atenueze impactul economic al crizei. La 15 martie 2020, guvernul a lansat un program de sprijin financiar pentru a proteja sistemul public de sănătate și pentru a asigura supraviețuirea economică a întreprinderilor și a angajatorilor. Programul alocă 100 de milioane EUR pentru sprijin financiar în favoarea sectorului sănătății pentru

combaterea pandemiei, inclusiv pentru recrutarea de medici, asistenți și personal auxiliar suplimentar, precum și pentru echipamente și infrastructură. Acest program stabilește o serie de măsuri de sprijinire a întreprinderilor prin îmbunătățirea lichidității, de exemplu, adoptarea unor scheme de sprijin pentru întreprinderi și pentru lucrătorii independenți, precum și suspendarea temporară a plății TVA pentru întreprinderi. Pachetul include, de asemenea, un sprijin specific de 11 milioane EUR pentru redresarea sectorului turismului.

(17) Criza COVID-19 demonstrează necesitatea orientării investițiilor către îmbunătățirea și modernizarea sistemului public de sănătate, restabilirea capacității acestuia și punerea în aplicare a reformei în domeniul sănătății. Noul sistem de sănătate oferă un acces mai bun la serviciile de asistență medicală primară, orientare și tratamente adecvate bazate pe protocoale clinice. Acesta prevede, de asemenea, dreptul universal la servicii de sănătate accesibile în contextul pandemiei de COVID-19. Cipru dispune de un plan de urgență bine stabilit în caz de pandemie și a alocat resurse suplimentare pentru a preveni și a gestiona impactul infecțiilor și al contagiunii. Pe termen mediu, Cipru trebuie să orienteze investițiile către creșterea eficacității, a accesibilității și a rezilienței generale a sistemului de sănătate. Resursele suplimentare pentru sistemul de sănătate trebuie să prevină penuria viitoare de personal medical și de materiale medicale și de infrastructuri esențiale. Implementarea fără probleme a reformei sistemului de sănătate, astfel cum a fost planificată, este esențială pentru asigurarea accesului la asistență medicală și a acoperirii universale. Soluțiile digitale și noile aplicații în materie de sănătate vor contribui la accelerarea implementării serviciilor de e-sănătate și la îmbunătățirea teleconsultațiilor și a mecanismelor de alertă. Este esențială adoptarea unor politici care să amelioreze capacitatea spitalelor și condițiile de lucru ale lucrătorilor din domeniul sănătății și care să asigure utilizarea echipamentelor de protecție individuală, a testelor a medicamentelor și a dispozitivelor medicale. Integrarea cu îngrijirea pe termen lung și cu asistența medicală primară și comunitară este esențială, având în vedere schimbările demografice, și trebuie sprijinite persoanele cele mai vulnerabile, inclusiv persoanele cu handicap.

(18) După o evoluție pozitivă constantă a pieței forței de muncă în ultimii ani Cipru se va confrunta acum cu provocări în ceea ce privește nivelurile de ocupare a forței de muncă din cauza crizei sanitare. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a reduce la minimum impactul socioeconomic al crizei. Cipru a adoptat deja măsuri de urgență, inclusiv sisteme de șomaj tehnic, și a prelungit prestațiile de șomaj pentru lucrătorii independenți. Va fi important să se păstreze locurile de muncă și să se asigure punerea în aplicare a măsurilor anunțate, în strânsă consultare cu partenerii sociali. Va fi esențială suplimentarea posturilor permanente din cadrul serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, în special prin garantarea continuării serviciilor consilierilor pentru ocuparea forței de muncă în cadrul unor contracte temporare care expiră în cea de a doua jumătate a anului 2020. Se va evita astfel o presiune suplimentară asupra serviciilor și se va oferi sprijin eficient persoanelor care au intrat de curând în șomaj și altor grupuri vulnerabile, cum ar fi tinerii care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, șomerii de lungă durată și persoanele cu handicap. Sprijinirea tranziției de la școală la locul de muncă și sprijinirea tinerilor, în special, necesită o atenție sporită, având în vedere că proaspeții absolvenți s-ar putea confrunta cu dificultăți suplimentare în găsirea unui loc de muncă.

(19) Pandemia de COVID-19 impune adoptarea unor măsuri adecvate care să atenueze impactul social, să sprijine veniturile gospodăriilor și să susțină redresarea rapidă a

economiei. Conform previziunilor Comisiei, se preconizează că rata șomajului va crește până la 8,6 % în 2020 și va coborî apoi la 7,5 % în 2021. Se preconizează o scădere semnificativă a cererii externe de servicii, întrucât se așteaptă ca sectorul turismului să fie puternic afectat de criză. Ar trebui să se asigure un nivel corespunzător al veniturilor de substituție pentru toți lucrătorii afectați și toți lucrătorii independenți, inclusiv pentru cei care se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește accesul la protecție socială. Sistemele de protecție socială trebuie să protejeze persoanele încadrate în muncă, persoanele care desfășoară o activitate independentă și șomerii. Există posibilități de consolidare a sistemului general de protecție socială pentru a preveni creșterea nivelului de sărăcie și cel al inegalităților, în special prin sprijinirea persoanelor celor mai vulnerabile, inclusiv copiii, persoanele inactive, lucrătorii nedeclarați și persoanele care provin din familii de migranți.

(20) Promovarea unor formule flexibile de lucru, cu implicarea partenerilor sociali, în special sub forma muncii la distanță, este deosebit de importantă. Pe termen scurt, de aceste formule vor beneficia lucrătorii care au responsabilități neprevăzute de îngrijire a copiilor și a altor persoane aflate în întreținere, urmând ca pe termen lung acestea să faciliteze reintegrarea pe piața muncii a numărului mare de femei inactive din cauza responsabilităților de îngrijire. Având în vedere că pentru persoanele în vârstă și persoanele care suferă de boli cronice există un risc mai mare de îmbolnăvire gravă din cauza virusului, investițiile în servicii de calitate de îngrijire pe termen lung sunt deosebit de importante pentru a asigura continuitatea serviciilor și eficiența pe termen scurt și mediu.

(21) Îmbunătățirea calității, a eficienței și a relevanței pe piața muncii a educației și formării profesionale este esențială în acest context de criză, pentru a asigura o redresare rapidă a pieței forței de muncă. Dotarea persoanelor cu competențele adecvate este și mai importantă într-o perioadă în care un număr tot mai mare de persoane riscă să își piardă locul de muncă și trebuie să fie pregătite pentru tranzițiile de la un loc de muncă la altul. Restricțiile de mobilitate au evidențiat problemele generate de nivelurile scăzute de competențe digitale în Cipru. Acest lucru are un impact negativ asupra activităților online, cum ar fi munca la distanță, învățământul la distanță și utilizarea serviciilor de e-sănătate. Accesul egal la infrastructura informatică și la internet, inclusiv pentru cursanții defavorizați, precum și o bună pregătire a cadrelor didactice sunt esențiale pentru o educație digitală și pentru un învățământ la distanță de calitate. Pentru a aborda rezultatele slabe la nivel general în domeniul educației și formării și pentru a îmbunătăți competențele în sens mai larg, este esențial să se continue reforma învățământului, investind totodată în soluții pentru învățarea digitală, în formarea la locul de muncă și ucenicie, precum și în consolidarea competențelor profesorilor și ale formatorilor de a utiliza în mod eficace instrumentele informatice. Există posibilitatea de a aborda problema rezultatelor slabe atât în ceea ce privește competențele de bază, cât și în ceea ce privește îmbunătățirea nivelurilor de învățare în rândul adulților. Pentru a accelera punerea în aplicare, programele de recalificare ar putea, în măsura posibilului, să fie concepute pentru utilizare online, iar apoi, când pandemia va fi sub control, să integreze prezența fizică, după caz.

(22) Pe durata crizei și a perioadei imediat următoare, sunt și vor fi necesare fonduri importante pentru a sprijini întreprinderile. Garantarea unui acces adecvat la finanțare și la lichidități este esențială, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), pentru ca întreprinderile să își poată continua activitatea, iar angajații să își păstreze locul de muncă. În procesul de elaborare și de punere în aplicare a acestor măsuri, este necesar să se țină seama de reziliența sectorului bancar. Cipru a pus în

aplicare o schemă specifică de sprijinire a întreprinderilor mici prin care se subvenționează plata salariilor în întreprinderile cu până la cinci angajați. În plus, suspendarea contribuțiilor majorate la sistemul național de sănătate și amânarea plății impozitelor (de exemplu, TVA) vor reduce presiunea imediată. O coordonare administrativă rapidă, acordarea unui sprijin practic și comunicarea eficace cu privire la sprijinul acordat IMM-urilor, în cooperare cu structurile de sprijin pentru IMM-uri și cu organizațiile de afaceri, sunt esențiale. Accelerarea plăților contractuale de către autoritățile publice poate contribui, de asemenea, la îmbunătățirea fluxului de lichidități al IMM-urilor. Este posibil ca startup-urile recente și întreprinderile în curs de extindere să aibă nevoie de un sprijin specific, de exemplu, prin achiziționarea de participații la capital de către instituții publice și sub formă de măsuri de stimulare a investițiilor fondurilor cu capital de risc în aceste tipuri de întreprinderi. Este în continuare important să se pună în aplicare măsurile de sprijin în materie de capitaluri proprii pregătite înainte de criză (Fondul pentru energie al Ciprului, Fondul de capital-investiții).

(23) Pentru a încuraja redresarea economică, va fi important să se acorde prioritate finanțării proiectelor de investiții publice mature și să se promoveze investițiile private, inclusiv prin reforme relevante. Protejarea și utilizarea eficientă a resurselor naturale ale țării au o importanță capitală pentru asigurarea unei redresări economice sustenabile și a unei creșteri viitoare. Pentru ca Cipru să rămână atractiv pentru turiști, trebuie abordate provocările legate de tranziția către o energie verde, de gestionarea eficace a deșeurilor și a apei, precum și de protecția naturii și a biodiversității. S-au făcut deja investiții importante, însă multe dintre investițiile în aceste domenii trebuie concentrate la începutul perioadei. Cipru se confruntă cu provocări importante în atingerea obiectivului său pentru 2030 privind emisiile de gaze cu efect de seră care nu sunt cuprinse în sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii. Aceste provocări trebuie abordate prin planificarea și adoptarea de măsuri suplimentare în timp util, în conformitate cu Planul național privind clima și energia al Ciprului. Astfel de măsuri vor necesita investiții, în special în domenii precum energia din surse regenerabile, eficiența energetică și transporturile durabile, care pot contribui, de asemenea, la furnizarea unor stimulente ecologice solide. De asemenea, Cipru trebuie să își îmbunătățească în mod semnificativ sistemul de gestionare a deșeurilor și economia circulară. Generarea de deșeuri este în continuare cu mult peste media UE, iar ratele de reciclare rămân semnificativ mai scăzute decât media UE. Rata de depozitare a deșeurilor este, de asemenea, foarte ridicată. Gospodărirea apelor și a apelor uzate, în special în zonele urbane, este ineficientă. Seceta și deficitul de apă reprezintă motive serioase de îngrijorare, iar răspunsul insuficient la nivel de politici ar putea afecta economia rurală și turismul din Cipru. Programarea Fondului pentru o tranziție justă pentru perioada 2021-2027 ar putea ajuta Cipru să abordeze unele dintre provocările legate de tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic, în special în teritoriile menționate în anexa D la raportul de țară. Cipru ar putea astfel să utilizeze acest fond în mod optim.

(24) Restricțiile privind mobilitatea impuse în contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19 a subliniat importanța unei infrastructuri digitale moderne, a accesului universal la internet și a disponibilității serviciilor digitale. Investițiile în economia digitală sunt esențiale pentru creșterea productivității și stimularea redresării economice după criză. Cipru se situează pe unul dintre ultimele locuri în ceea ce privește indicele economiei și societății digitale (DESI) elaborat în 2020 de Comisie. Numai 45 % dintre ciprioții cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 de ani au cel puțin competențe digitale de bază, iar procentajul de specialiști în domeniul TIC raportat la

totalul forței de muncă este în continuare mai mic decât media UE (2,7 % față de 3,9 %), ceea ce afectează potențialul economiei digitale. Există un nivel scăzut de interacțiune online între autoritățile publice și cetățeni (doar 51 % dintre ciprioți interacționează online). Nivelul comerțului electronic (și anume, IMM-urile care vând online, cifra de afaceri a comerțului electronic și vânzările online transfrontaliere) se îmbunătățește (31,8 în 2019 față de 29,4 în 2018), dar se situează în continuare sub media UE de 40,1 (din 100).

(25) Cipru își poate îmbunătăți în continuare sistemul de cercetare și inovare pentru a sprijini creșterea productivității și tranziția digitală și de mediu necesară într-un scenariu postpandemie. Capacitatea scăzută de absorbție a cercetării și a inovării de către întreprinderi reprezintă un obstacol în calea competitivității Ciprului. Îmbunătățirea cooperării dintre mediul academic și întreprinderi și comercializarea rezultatelor obținute în cercetare rămâne un obstacol major și necesită acțiuni urgente. Cu toate acestea, măsuri recente, cum ar fi crearea unui nou departament pentru cercetare și inovare, numirea unui nou ministru adjunct pentru cercetare, inovare și politica digitală, precum și noua strategie națională pentru cercetare și inovare 2019-2023, care stabilește un obiectiv consolidat privind intensitatea cercetării și inovării de 1,5 % din PIB până în 2023 (față de nivelul actual de 0,56 %) reprezintă măsuri promițătoare.

(26) Combaterea planificării fiscale agresive este esențială pentru îmbunătățirea eficienței și a echității sistemelor fiscale, astfel cum s-a recunoscut în recomandarea privind zona euro din 2020. Efectele de propagare asupra altor state membre ale strategiilor de planificare fiscală agresivă ale contribuabililor impun acțiuni coordonate la nivel național, care să completeze legislația Uniunii. Datele economice sugerează că normele fiscale ale Ciprului sunt utilizate în scopuri de planificare fiscală agresivă. Cipru a luat măsuri pentru a remedia acest aspect prin punerea în aplicare a inițiativelor internaționale și europene și prin adoptarea unor măsuri suplimentare la nivel național. Cu toate acestea, caracteristicile sistemului, cum ar fi faptul că nu se rețin la sursă taxe și impozite pentru plățile în străinătate reprezentând dividende, dobânzi și redevențe plătite de către societățile cu sediul în Cipru către rezidenți din țări terțe, precum și normele privind domiciliul fiscal al întreprinderilor pot continua să faciliteze planificarea fiscală agresivă. Sistemul de deducere a dobânzilor noționale trebuie să fie monitorizat îndeaproape. Ca observație finală, OCDE consideră că există un risc ridicat ca Schema de naturalizare prin excepție a investitorilor în Cipru și schema de reședință prin investiții să fie utilizate în mod abuziv.

(27) Un sistem de justiție eficace rămâne un factor-cheie pentru o economie atractivă, favorabilă investițiilor și întreprinderilor, și va fi esențial în procesul de redresare. Ineficiențele grave din sistemul judiciar continuă să afecteze executarea contractelor și soluționarea rapidă a cauzelor civile și comerciale. Au fost anunțate o serie de reforme care vor aborda cele mai grave probleme din sistemul judiciar cipriot, în special normele privind procedurile civile depășite și digitalizarea instanțelor, tratarea numărului mare de dosare nesoluționate și lipsa de formare pe tot parcursul vieții pentru judecători, dar progresele rămân lente.

(28) Consolidarea rezilienței și a eficienței administrației publice este esențială pentru a asigura punerea în aplicare rapidă și eficace a măsurilor de recuperare în urma pandemiei de COVID-19 în Cipru. Trebuie îmbunătățită coordonarea dintre administrația centrală și cea locală și trebuie abordată fragmentarea și ineficiențele la nivel local pentru a elimina blocajele din calea punerii în aplicare coerente, a investițiilor și a furnizării de servicii în țară. Accelerarea digitalizării administrației

publice este esențială pentru a asigura continuitatea activităților, precum și accesul permanent și efectiv la serviciile publice pentru cetățeni și întreprinderi.

(29) Deși prezentele recomandări se concentrează pe abordarea impactului socioeconomic al pandemiei și pe facilitarea redresării economice, recomandările specifice țării pentru 2019, adoptate de Consiliu la 9 iulie 2019, au vizat și reformele care sunt esențiale pentru abordarea provocărilor structurale pe termen mediu și lung. Recomandările respective rămân pertinente și vor continua să fie monitorizate în anul care urmează, pe parcursul întregului ciclu anual al semestrului european. Același lucru este valabil și pentru recomandările privind politicile economice legate de investiții. Acestea din urmă ar trebui luate în considerare pentru programarea strategică a fondurilor aferente politicii de coeziune pentru perioada de după 2020, inclusiv pentru măsurile de atenuare și strategiile de ieșire din criza actuală.

(30) Protejarea solidității generale a sistemului bancar și gestionarea riscurilor la adresa stabilității financiare sunt esențiale pentru a face față crizei generate de pandemia de COVID-19 și pentru a sprijini economia. Deși stabilitatea sectorului bancar a cunoscut o îmbunătățire semnificativă în ultimii ani, pandemia pune presiune asupra băncilor, printr-o creștere a riscului de credit și a presiunilor asupra rentabilității și a capitalizării. Vulnerabilitățile și provocările derivă dintr-un sector privat supraîndatorat și dintr-un stoc ridicat de credite neperformante, care limitează posibilitățile de sprijin în materie de credite. Sectorul bancar cipriot ocupă locul doi în topul țărilor din zona euro cu cea mai mare rată de credite neperformante. Prin urmare, eforturile de reducere a creditelor neperformante rămân o prioritate, în special abordarea „creditelor neperformante moștenite” care au expirat cu mult înainte de declanșarea crizei provocate de pandemia de COVID-19. În vederea realizării acestui obiectiv, este esențial să se realizeze progrese în ceea ce privește societatea de gestionare a activelor deținută de stat (KEDIPES), inclusiv în ceea ce privește modelul său de organizare și strategia. Sistemul ESTIA are ca obiectiv important să sprijine și să protejeze debitorii vulnerabili, dar este în continuare esențial să se realizeze un echilibru între acest obiectiv și îmbunătățirea culturii efectuării plăților. În acest sens, consolidarea executării creanțelor și promovarea utilizării cadrului în materie de insolvență ar contribui la sprijinirea unei restructurări sustenabile a creditelor neperformante. În plus, reducerea restanțelor la emiterea titlurilor de proprietate prin punerea în aplicare a unei soluții structurale pentru remedierea deficiențelor sistemului de tranzacții imobiliare (și anume emiterea și transferul de titluri de proprietate) rămâne o sarcină importantă.

(31) Continuarea eforturilor de consolidare a cadrului de prevenire și sancționare a corupției este esențială pentru asigurarea redresării în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19 și pentru obținerea unei alocări și a unei distribuiri eficiente, responsabile și transparente a fondurilor și a resurselor. Este în curs de implementare un plan de acțiune împotriva corupției, însă măsurile și actele legislative esențiale nu au fost încă adoptate; este vorba în special de proiectele de lege care vizează consolidarea transparenței în procesul de luare a deciziilor publice, instituirea autorității independente împotriva corupției, semnalarea cazurilor de corupție și protecția denunțătorilor. Dispozițiile referitoare la independența bugetară a birourilor de avocatură, la separarea funcțiilor și la procedurile de recrutare nu sunt încă finalizate.

(32) Semestrul european oferă cadrul pentru coordonarea continuă a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă în Uniune, care poate contribui la o economie durabilă. Statele membre au evaluat progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în

aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) ale Organizației Națiunilor Unite în programele lor naționale de reformă pentru 2020. Prin asigurarea punerii în aplicare depline a recomandărilor de mai jos, Cipru va contribui la realizarea de progrese în vederea îndeplinii ODD și la eforturile comune de asigurare a durabilității competitive în Uniune.

(33) Coordonarea strânsă între economiile din cadrul uniunii economice și monetare este esențială pentru asigurarea unei redresări rapide în urma impactului economic al crizei generate de COVID-19. Ar trebui ca Cipru, în calitate de stat membru a cărui monedă este euro – și ținând cont de orientările politice din partea Eurogrupului – să se asigure că politicile sale rămân conforme cu recomandările pentru zona euro și coordonate cu politicile celorlalte state membre din zona euro.

(34) În contextul semestrului european 2020, Comisia a efectuat o analiză cuprinzătoare a politicii economice a Ciprului, pe care a publicat-o în raportul de țară pentru 2020. De asemenea, Comisia a evaluat Programul de stabilitate pentru 2020 și Programul național de reformă pentru 2020, precum și măsurile luate ca urmare a recomandărilor adresate Ciprului în anii precedenți. Având în vedere necesitatea consolidării guvernanței economice globale a Uniunii prin oferirea unei contribuții la nivelul Uniunii la deciziile naționale viitoare, Comisia a ținut seama nu numai de relevanța acestor programe pentru o politică bugetară și socioeconomică sustenabilă în Cipru, ci și de conformitatea lor cu normele și orientările Uniunii.

(35) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2020 prin prisma acestei evaluări, iar avizul său[8] se reflectă îndeosebi în recomandarea 1 de mai jos.

(36) În lumina bilanțului aprofundat realizat de Comisie și a acestei evaluări, Consiliul a examinat Programul național de reformă pentru 2020 și Programul de stabilitate pentru 2020. Prezentele recomandări iau în considerare necesitatea de a combate pandemia și de a facilita redresarea economică, ca prim pas necesar pentru a permite o ajustare a dezechilibrelor. Recomandările care vizează în mod direct remedierea dezechilibrelor macroeconomice identificate de Comisie în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 se reflectă în recomandările 1, 3 și 4,

RECOMANDĂ ca, în perioada 2020-2021, Cipru să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. În concordanță cu clauza derogatorie generală, să ia toate măsurile necesare pentru a combate în mod eficace pandemia, a susține economia și a sprijini redresarea viitoare. Atunci când condițiile economice vor permite acest lucru, să pună în aplicare politici fiscale menite să realizeze poziții bugetare prudente pe termen mediu și să asigure sustenabilitatea datoriei, sporind, în același timp, investițiile. Să consolideze reziliența și capacitatea sistemului de sănătate de a asigura servicii accesibile și de calitate, inclusiv prin îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor din domeniul sănătății.

2. Să asigure un nivel adecvat al veniturilor de substituție și accesul la protecție socială pentru toți. Să consolideze serviciile publice de ocupare a forței de muncă, să promoveze programe de lucru flexibile și să îmbunătățească relevanța pe piața muncii a educației și a formării profesionale.

3. Să garanteze accesul adecvat la finanțare și la lichidități, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. Să avanseze finanțarea proiectelor de investiții

[8] Emis în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului.

publice mature și să promoveze investițiile private pentru a favoriza redresarea economică. Să concentreze investițiile către tranziția verde și cea digitală, în special către producția și utilizarea curată și eficientă a energiei, gestionarea deșeurilor și a apei, transportul durabil, digitalizare, cercetare și inovare.

4. Să intensifice măsurile menite să abordeze caracteristicile sistemului fiscal care facilitează planificarea fiscală agresivă de către persoane fizice și multinaționale. Să îmbunătățească eficiența și digitalizarea sistemului judiciar și a sectorului public.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu,
Președintele